

ЗАСОБИ ІНТЕГРАЦІЇ ПРИРОДНИХ ЕЛЕМЕНТІВ ТА ЇХ РОЛЬ У ФОРМУВАННІ ДИЗАЙН-ОБРАЗУ ГРОМАДСЬКИХ ПРОСТОРІВ

Русол А.С., студ. гр. ДАС м(п)-506

Науковий керівник – Василенко О.Б., док. арх., проф., зав. каф.

(кафедра Дизайну архітектурного середовища,

Одеська державна академія будівництва та архітектури)

Анотація. На основі вивчення світового досвіду формування та організації громадських просторів (як проекти екстер'єрів, так й інтер'єрів) у статті розглянуто засоби інтеграції в них природних елементів. Вивчення тематичних публікацій дозволило позначити роль природних елементів при проектуванні громадських просторів. Визначено позитивний вплив від подібної інтеграції на матеріальному та ментальному рівнях. Надано загальну оцінку використанню концепції біофілії в архітектурному та дизайнерському проектуванні та ступінь зацікавленості людини у ній.

Існування людини заключено у просторі природного середовища. Протягом свого існування людство поступово перетворювало оточуюче середовище з метою зменшення небезпеки з боку природних факторів й створення максимально комфортного для свого життя простору. Таким чином відбувалося «окультурення» природного середовища. Таке ставлення до природи перетворило відносини людини та навколишнього середовища на протистояння. Превалювання штучних компонентів, втім, виявилось згубним для людства. З одного боку, метою було підвищення рівня безпеки людства. Проте з іншого боку, людина нехтуючи потребами природного середовища, своєю діяльністю порушувала можливість повноцінного функціонування природних утворень. Подібний односторонній підхід до вирішення інтересів людини спричинив нові проблеми, що є згубними і для природи, і для людства. Найбільшою проблемою виявилось порушення можливості навколишнього середовища до самовідтворення. Ціллю людини сьогодні є відновлення втрачених зв'язків з природним оточенням та надання їм збалансованого характеру.

Одним із надзвичайно важливих напрямків у даному випадку є архітектура. Вона є проміжною ланкою, що поєднує людину та природу. Архітектура – є предметом матеріального світу, що існує у природі та одночасно впливає на її структуру, вона є штучним компонентом в структурі навколишнього середовища.

У сучасній практиці проектування все більшої популярності набуває концепція біофільного дизайну. Головною її метою є посилення зв'язків людини з природою шляхом використання елементів, що мають зв'язок з природою. Таким чином природні компоненти створюють собою своєрідний інструментарій для використання в архітектурному дизайні. Серед них можна виділити наступні, що мають прямий зв'язок з природою:

- озеленення (це можуть бути як звичні масиви озеленення у вигляді парків та скверів, так і інтеграція озеленення на фасади, покрівлі, створення внутрішніх садів будинків тощо);
- вода та водні структури (робота з існуючими природними ресурсами, наприклад, річками, озерами, ставками, або створення штучних водоймищ та фонтанів);
- світло (максимально ефективне використання природного світла за допомогою атріумів, світлових ліхтарів, пластики фасадів та ін.);
- повітря (контроль якості повітря та регулювання режиму провітрювання завдяки вибору висоти та щільності забудови, озеленення та обводнення території);
- вогонь (можуть використовуватися різноманітні каміни та організовані вогнища задля підвищення естетичних властивостей об'єкту, найчастіше зустрічається в інтер'єрі).

Серед тих, що мають опосередкований зв'язок з природою:

- оздоблювальні матеріали (наприклад, деревина, натуральний камінь, натуральні тканини, солома тощо);

- природні кольори (найчастіше – ненасичені кольори «земляної» гама, мінімізація використання яскравих кольорів);
- натхнення природними формами та використання їх у якості прототипів (превалювання м'яких, округлих форм, відмова від прямих ліній);
- штучне моделювання світла наближеним до природного (дотримання відповідної температури освітлення та регулювання режиму відповідно до часу доби) [10].

Найбільш активно практика біофільного дизайну проявляє себе у проєктах громадських просторів. Наприклад, зони рекреації, місця соціальної комунікації, заклади гостинності, навчальні заклади тощо. Це пов'язано з тим, що наявність природних компонентів у середовищі підвищує його привабливість для людини, сприяє відпочинку та соціалізації [3]. Високі темпи урбанізації та постійне ущільнення міських районів – це актуальні виклики в проєктуванні міських просторів. Складність їх вирішення полягає у постійному зростанні вимог до урбаністичного середовища при одночасному зниженні його якості через перенаселення, агресивність клімату (у порівнянні з природними територіями) та нестачу земельних ресурсів [4]. Важливу роль на тепер має блакитно-зелена інфраструктура міста, де під «блакитною» складовою мається на увазі водні ресурси та артерії, а під «зеленою» відповідно – масиви зелених насаджень. Використання блакитно-зеленої інфраструктури в перетворенні вуличних просторів на місця тяжіння людей. Це сприяє підвищенню термічного та акустичного комфорту, поліпшенню естетичного вигляду середовища [1]. Аби ефект від інтеграції блакитно-зеленої інфраструктури в міське середовище був якомога більшим, то запровадження її структурних елементів повинно міститися на різних масштабах проєкту, а не лише точково [8].

Urban Park Jesse Owens (рис. 1) – це чудовий приклад дизайну з мінімальним впливом на природу. При роботі над проєктом автори відштовхувалися від існуючого ландшафту ділянки, обмеження ділянки були основоположними при виборі рішень. Завдяки використанню особливостей рельєфу парк отримав поділ на тераси. Крутий схил між терасами став частиною дитячого майданчику, де розташували ігрове обладнання [9].

Архітектурний об'єкт ніколи не може існувати сам по собі, навколишній ландшафт грає важливу роль у створенні та підтримці художнього образу. Ділянка проєктування має неабияке значення для архітектурного образу. Так, наприклад, ідея проєкту The Forestias (рис. 2) полягала у створенні симбіозу існуючого природного потенціалу території проєкту та антропогенної складової. При цьому проєкт передбачає не лише збереження та організацію існуючого природного середовища, а й подальший розвиток ландшафту [5].

Рис. 1. Urban Park Jesse Owens.
Арх. Espace Libre. Франція. 2018 р.

Рис. 2. Forest Pavilion, The Forestias. Арх.
Foster + Partners + TK Studio. Пак Нам,
Таїланд. 2020 р.

Біофільний підхід стосується не лише проєктування екстер'єрів, а й – інтер'єрів. Використання природного компонента в дизайні інтер'єра найчастіше пов'язано з бажанням відтворити природні образи або розчинити умовні межі між внутрішнім та зовнішнім простором будівлі. Тобто сучасну практику використання природних елементів в інтер'єрі

можна поділити на:

а) включення природних компонентів в інтер'єр;

б) видалення розмежування між внутрішнім та зовнішнім озелененням, перетікання внутрішнього та зовнішнього простору [2]. Образ у цьому випадку формується за допомогою використання таких інструментів як природне освітлення, озеленення, водні структури, природні матеріали та нейтральна кольорова гама.

За допомогою подібних засобів оформлено інтер'єр кав'ярні Tanatap Ring Garden Coffee Shop в Джакарті (рис. 3). Інтер'єр кав'ярні побудований всередині круглої будівлі, що дозволяє створити своєрідний атриум з перекритим кільцевим обходом. Концепція інтер'єру побудована на основі трьох принципів, що створюють гармонійний синтез природи та архітектури. Перший з них – організація напрямку руху відвідувачів за допомогою дерев та зелених насаджень. Другий полягає в тому, аби створити затишний простір за допомогою низької висоти приміщення в зоні бару та залу. Третій з них базується на контрасті масштабу (зона бару – зона саду), кольору (темний колір підлоги – світлі стіни), світла (яскраве природне світло – м'яке штучне світло) [6].

Насичення природними елементами закладів оздоровлення та рекреації позитивно впливає на психологічний та емоційний стан людини, що допомагає посилити ефект від оздоровчих процедур. Таким проектом є Spa Querétaro у Мексиці (рис. 4), інтер'єри якого побудовані у вигляді відкритих приміщень, що перетікають одне в одне. Стелі центру прорізані світловими ліхтарями, завдяки чому зовнішнє світло проникає всередину будівлі і виконує також формотворчу роль. У вигляді переходів між окремими частинами будівлі всередині розташовано елементи обводнення, що візуально розширює внутрішній простір. Основним матеріалом оздоблення стін є природний камінь, що створює однорідний нейтральний фон. Контрастним елементом виступають острівки озеленення, які формують внутрішні сади у будівлі. Головним завданням архітекторів було створення центру постійного контакту з природою [7].

Рис. 3. Tanatap Ring Garden Coffee Shop. Арх. RAD+ar (Research Artistic Design + architecture). Джакарта, Індонезія. 2021 р.

Рис. 4. Spa Querétaro. Арх. Ambrosi I Etchegaray. Сантьяго-де-Керетаро, Мексика. 2010 р.

Висновки. Отже, підсумовуючи викладений раніше матеріал можна зробити висновок про поступове підвищення інтересу людини до біофільного дизайну. Подібний підхід при проектуванні підвищує цінність забудови та окремих її елементів. Це заключається у покращенні якості проєктованих об'єктів та їх характеристик. У проєктах можуть застосовуватися елементи, що мають як прямий, так і опосередкований зв'язок з природою. Для цього можуть використовуватися безпосередньо природні елементи, як наприклад, озеленення чи водні структури. Або ж природні матеріали та нейтральна кольорова гама (наприклад, використання для оздоблення плит з вапняку або деревини).

Найбільш активним використання принципів біофільного дизайну є при проектуванні громадських просторів, як у міському середовищі, так і всередині будівлі. Це пов'язано із тим, що подібний підхід до проєктування громадських просторів дозволяє максимально

розкрити їх потенціал та поліпшити якість. Екстер'єрні рішення у такому випадку дозволяють покращити комфорт при перебуванні в міському середовищі та зберегти баланс між природним та антропогенним чинниками. Якщо говорити про дизайн інтер'єру, то позитивний вплив від використання природного компоненту включає в себе поліпшення мікроклімату будівлі, естетичних властивостей, створення комфортного середовища для життя та діяльності людини, підвищення рівня благополуччя та здоров'я.

Література:

1. Павленко С. Блакитно-зелені можливості українських міст [Електронний ресурс] Центр перспективних ініціатив та досліджень. 2020. Режим доступу до ресурсу: <http://cpis.org.ua/blakitno-zeleni-mozhливosti-ukra%D1%97nskih-mist/>
2. Туманов І.М. Озеленення інтер'єру: методика наукового підходу. Науковий вісник. 2006. С. 251-256.
3. Aini Jasmin Ghazalli. Physical and Non-Physical Benefits of Vertical Greenery Systems: A Review. Journal of Urban Technology. 2019. №26. С. 1-26.
4. Friederike Well. Blue-green architecture: A case study analysis considering the synergetic effects of water and vegetation. Frontiers of Architectural Research. 2020. С. 191-202.
5. Hana Abdel. Forest Pavilion, The Forestias / Foster + Partners + TK Studio [Електронний ресурс] Archdaily. 2022. Режим доступу до ресурсу: <http://surl.li/bziuj>.
6. Hana Abdel. Tanatap Ring Garden Coffee Shop / RAD+ar (Research Artistic Design + architecture) [Електронний ресурс] Archdaily. 2022. Режим доступу до ресурсу: <http://surl.li/bziuk>.
7. María Francisca González. Spa Querétaro / Ambrosi I Etchegaray [Електронний ресурс] Archdaily. 2013. Режим доступу до ресурсу: <http://surl.li/bziun>.
8. PLANNING A GREEN-BLUE CITY. A how-to guide for planning urban greening and enhanced stormwater management in Victoria [Електронний ресурс]. 2017. Режим доступу до ресурсу: <http://surl.li/bziuq>.
9. Urban Park Jesse Owens [Електронний ресурс] // LANDEZINE. 2021. Режим доступу до ресурсу: <https://landezine.com/urban-park-jesse-owens-by-espace-libre/>.
10. What is biophilic design, and can it really make you happier and healthier? [Електронний ресурс] // Fast Company. 2019. Режим доступу до ресурсу: <http://surl.li/bziur>.

УДК 72.01

ВПЛИВ АРХІТЕКТУРНОГО СЕРЕДОВИЩА НА ЖИТТЄДІЯЛЬНІСТЬ ЛЮДИНИ

Савастру М.М., студ. гр. А-334

Науковий керівник – Кравцов Д.С., доктор філософії, асистент
(кафедра Архітектури будівель і споруд, Одеська державна академія будівництва та архітектури)

Анотація. Дана стаття розглядає вплив архітектурного середовища на психіку та сприйняття людини.

Архітектурний простір формує повсякденне життя людини і супроводжує її на протязі всього дня. Цей вплив означає взаємозв'язок предметно-просторового оточення із людиною. Можна зазначити, що архітектурний простір його насиченими зоровими елементами, впливає на психологічний стан людини, що в свою чергу впливає на психосоматичне здоров'я людини, її поведінку, інтелектуальний й соціальний розвиток. Особливої актуальності даний аспект взаємодії людини із оточуючим його архітектурним середовищем